

SPÅNGA BYGDEN

Nr 8
AUGUSTI 1983

Spånga Fornminnes- och Hembygdsgille

Innehåll

<i>Minnen från mina</i>	<i>Spångaår</i>	3
<i>Jubileum</i>	<i>firandet</i>	16
<i>Gillets</i>	<i>höstprogram</i>	18
<i>Medlemsinformation</i>		20

*Omslagsbilden: Järnvägsövergången i Solhem 1921
(ur Gillets arkiv)*

Övriga bilder: Finn Holmberg

Bilaga

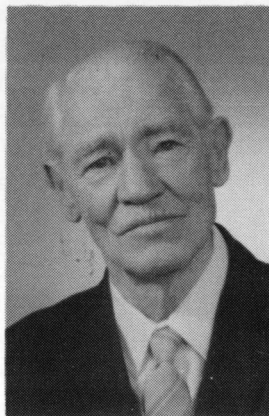
Höstprogram från Stockholms läns hembygdsförbund

MINNEN FRÅN MINA SPÅNGAÅR

av Finn Holmberg (bilden)

F. byråinspektör Finn Holmberg är född 1900 och var bosatt i Spånga 1912-1922. Han bor numera i Rättvik.

Vi är glada att kunna förmedla ett stycke inte alltför avlägsen spångahistoria, där många säkert kommer att känna igen både personer, miljöer och händelser.

Min far grosshandlare Nikolaus Gerhard Holmberg, född 1852, förvärvade 1909 ett markområde i areal 3760 kvadratmeter. Han lät kommissionslantmätaren, friherre Axel Reinhold Kruise, avstycka området i följande tre lägenheter: nr 1 Solfrid, nr 2 Torvild och nr 3 Finntorpet, alla med beteckningen Värsta 1 och numren 365, 395 resp 396. Namnen på lägenheterna gav han efter sina tre minsta barn: Solfrid, som föddes 1903 och dog redan efter en månad, Torvild, 1896-1930, och Finn, född 1900 och när detta skrives nära 82 år. Familjen hade också tre äldre barn.

Anledningen till att min far köpte stället var att familjen tidigare hyrt ett sommarställe "Nubbeberg" inte långt från den köpta marken. På den tiden var Spånga en idyll, som särskilt min far förälskat sig i.

Min far köpte marken för att användas till sommarnöje för vår familj tills en på lägenheten Solfrid befintlig bräd-klädd mindre stuga så småningom blivit om- och tillbyggd som permanent bostad. Säljaren var en småländska, Augusta Svensson, som köpt ett större område i Spånga på spekulation. Augusta sammanbodde med en f d telefonarbetare Valfrid Johansson i en henne tillhörig villa i Bromsten och kallades fru Johansson av oss barn.

Snällare och hjälpsammare människor fick man verkligen leta efter. Valfrid hade två präktiga och välhållna ardennerhästar, Decken och Blacken. De inhystes i ett stall, som stod på en tomt intill vår gräns. Ett stycke från stallet stod ett rymligt vagnslider med ett stort antal åkdon, vagnar, trillor och slädar, alla putsade och skinande blanka, Min syster Torvild och jag blev ofta bjudna på åkturer i omgivningarna, bl a till Barkarby.

Jag bör kanske nämna att min far frågade Valfrid om han inte tänkte legalisera sitt förhållande till Augusta och fick svaret: "Jag har henne liksom på lur. Efter detta besked fick den gode Valfrid inom vår familj heta Lur.

Som gammal telefonare hade Lur i bromstensvillan installerat en telefon i nedre och en i övre våningen jämte ett par sidoapparater, som han demonstrerade för Torvild och mig, då 13 resp 9 år gamla. När Lur i nedre och Augusta i övre telefonen samtalde, lät de oss lyssna i sidoapparaterna.

När vi i augusti 1912 blev bofasta året runt i villa Solfrid, Spångavägen 2, åtog sig Lur att transportera vårt bohag från våningen i Stockholm. Det blev många resor han fick göra den över milen långa vägen. Flera resor gjorde han även ända till Järva för att hämta sand och grus. När vi tog hem en järnvägsvagn fylld med bokved från Skåne, körde han hem den åt oss från järnvägen.

Vid förvärvet bestod egendomen av en åker. Stugan låg endast någon meter från gränsen. Växtligheten i anslutning till huset bestod i flera gamla, rikt bärande äppel- och körsbärsträd, krusbärs- och vinbärsbuskar på ömse sidor om gångvägen ner till grinden. En tätvuxen fyra meter hög och tre meter bred hagtornshäck sträckte sig från stugans baksida ner till Spångavägen, då en dammig landsväg försedd med en trottoar av plank utmed ena sidan ända ner till banvaktstugan.

Banvakten hette Andersson, en humoristisk och frispråkig man som vi döpte till Banlaban. Trafiken till och från Stockholm var mycket livlig eftersom också fjärrtågen passerade Spånga. Åtskilliga gånger om dygnet måste

Banlaban ut och för hand veva ner och upp de långa tunga bommarna. Jag har själv fått hjälpa till ibland.

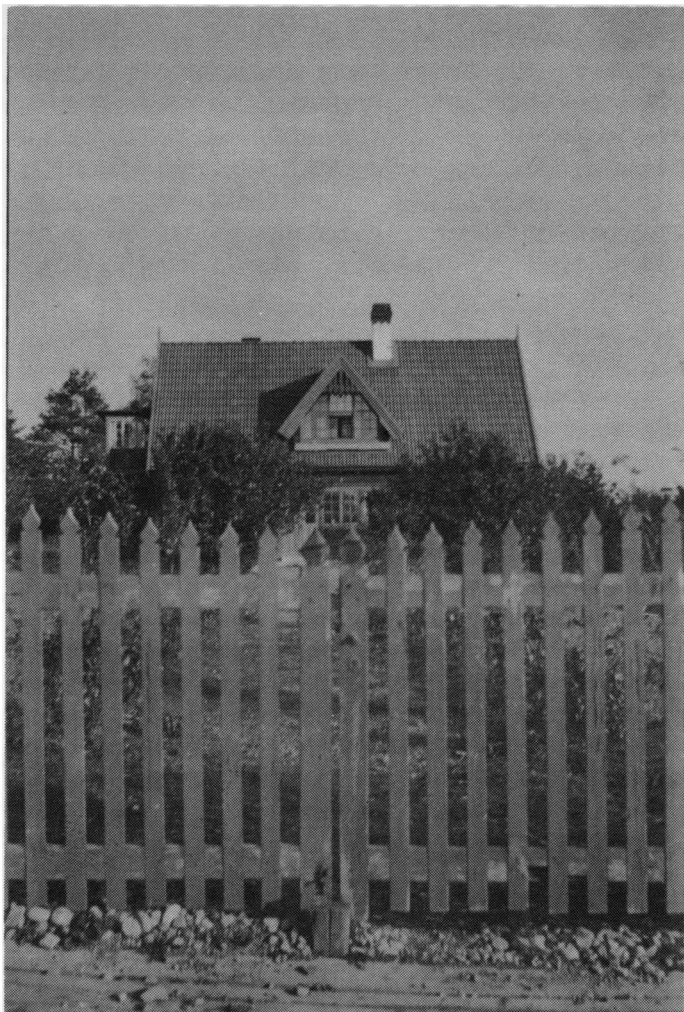
Ritningarna till om- och tillbyggnad av stugan utfördes av arkitekt A Sjöberg i Solhem som hade lång erfarenhet av dylika uppdrag och omvittnad god smak. De flesta arbetarna bodde i Solhem. Två bröder Berglund gjorde snickerierna, en målare Ahlgren in- och utvändig målning och tapetsering, en murare åstadkom en tillbyggd källare och hantlangare och staketuppsättare blev en i närheten av oss boende man vid namn Melin. Dennes hustru drev hembageri i bostaden. Makarna hade två flickor i min ålder.

Samtidigt med byggnationen anlätades en trädgårdsmästare Eriksson från Bromsten att planera marken och planera träd och växter. Framför stugan anlades en sandplan med en trappa upp till en syrenberså. Från gården anlades en ny väg vinkelrätt mot huset och över åkern till en befintlig nyanlagd allmän väg mellan Spångavägen och utmed hela vår långa gräns fram till Augustas stalltomt. Runt hela vår egendom innanför staketet planterades en caraganahäck. På ömse sidor om trädgårdsgången planterade Eriksson häckar med Mme Caroline Testout-rosor växelvis med pioner. Ett 80-tal nya fruktträd: äppel-, päron-, bigarrå- och körsbärsträd planterades på övriga delar av marken.

Den färdiga villan innehöll tre rum, en veranda och en stor loggia på övre planet. Nedre planet innehöll två större rum, ett blomsterrum, tambur med trappa till övre planet, klosett, kök och en inklädd förstusvale på vilken övre balkongen vilade. Avlopp med rensbrunnar anlades och vattenledning från en befintlig brunn drogs in i köket. Rummen försågs med kakelugnar, en öppen spis och i en nisch i nedre mellanrummet en ganska hög kamin som eldades med antracit. Mitt emot köksingången fanns sedan gammalt en rymlig med sprängsten murad jordkällare, försedd med murgröna på framsidan.

I början av 1912 flyttade vi in i vår trivsamma villa. Den 24 september samma år fyllde familjens överhuvud 60 år. Tilldragelsen firades i familjekretsen med några inbjudna gäster. Alla trivdes i det nya hemmet.

Eftersom min far var affärsman hade han hyrt en kontors-
lägenhet vid Mäster Samuelsgatan 77 några steg från
lokaltågplattformen. Där skötte han sina affärer med hjälp
av kontorister i ännu många år. Pappa dog vid 87 års
ålder 1939 och mamma vid 88 års ålder 1950, båda i Spånga.

Villa Solfrid, 19 oktober 1919

Omkring 1914 började jag i scoutrörelsen. Spånga scout-avdelning leddes av scoutchefen i K.F.U.M:s scoutförbund Emil Winqvist, bosatt i villa Excelsior i Bromsten nära spångagränsen. Det var en tämligen liten avdelning. Farbror Emil ägde en mycket stor och kuperad tomt. Vid foten av berget hade han låtit uppföra en präktigt inredd scoutstuga. Där samlades vi i regel varje lördag kväll för teoretiska övningar och samkväm. Många ledare från andra orter kom dit och föreläste i speciella ämnen.

Sekr. Winqvists Lillstuga (scoutstugan) 17 april 1921

Omkring 1917 hade jag efter avlagda prov blivit första klass scout. Jag avancerade till ledarscout och vice avdelningschef. På berget hade Winqvist låtit uppföra en kokstuga av gråsten, där vi fick öva oss i den ädla kokkonsten. Utomhus fick vi gräva kokgravar och laga maten under fältmässiga förhållanden. Vid några tillfällen reste vi tält och övernattade. Winqvist som var ogift hade en hushållerska, Anna, som undervisade oss i matlagning och betygsatte våra färdiga rätter.

"Kokhuset", 17 april 1921

Farbror Emil var en mångkunnig man och rik på idéer. Eftersom han var förmögen betalade han våra medlemsavgifter och inbjöd oss ofta till sitt trevna hem. Vi studerade bl a astronomi både inom- och utomhus. Han kallade stjärnbilden Cassiopea, som liknade ett dubbelt V "Winqvistens stjärna". Emil Winqvist satte sig i förbindelse med den kände runologen lektor Erik Bråte, fick låna dennes samling fotografier över stockholmstraktens runstenar. De som fanns inom Spånga socken letade vi upp och fyllde i runorna med krita; även runhällar behandlade vi på samma sätt. Han skaffade litteratur och växter, som vi försökte leta rätt på. På den tiden fordrade läroverkslärarna i biologi att man skulle samla ett visst antal växter. Jag har ännu kvar mitt herbarium med c:a 300 växter.

Ett rikhaltigt bibliotek i Winqvists bostad stod till vårt förfogande. Han var en märklig man, till sitt väsen godmodig och humoristisk eller med andra ord: en idealisk scoutledare. Han hade förbindelse med flera slottsherrar i trakten och utverkade att hans scouter fick besöka godsen och slå läger på egendomarna. Oaktat ett besvärande hjärtfel deltog han även i en och annan nattorientering, bl a från Spånga till Silverdal och åter. Mycket av det vi fick lära oss har vi haft nytta och nöje av även som vuxna.

Många framstående scoutledare fick vi stifta bekantskap med under mina scoutår. Den förnämste bland dem var världsscoutchefen och grundläggaren av rörelsen, den brittiske generalen Sir Robert Baden-Powell, känd från försvaret av Mafeking under boerkriget. Hans bok "Scouting for boys" lärde vi oss utantill. Jag kan inte erinra mig vilket år han besökte oss. Emil Winqvist var, förutom K.F.U.M.-scouternas högste chef, resesekreterare. Under sina många resor inom landet till de olika scoutkårerna föll på min lott att leda avdelningen. Under många år stod jag då i brevledes förbindelse med min vördade vän, som jag alltjämt bevarar i tacksamtminne. Hans hjärtfel lade honom i graven. Hans kista fördes i procession till Spånga kyrka, där scouterna defilerade. Vid hans begravning kunde jag till min stora sorg inte deltaga. Jag var nämligen bunden vid sängen i min svåra äggvitesjukdom. Från mitt fönster i villa Solfrid kunde jag dock på avstånd se processionen. Även Prins Oscar Bernadotte, som var hans personlige vän, deltog.

Jag går nu tillbaka i tiden för att skildra mina hågkomster om våra grannar och vänner i Spånga huvudsakligen under åren 1912-20.

Min mor gick på visit till dåvarande prästfamiljen i socknens prästgård intill kyrkan. Jag fick följa med. Prosten Johan Viktor Thordeman och hans maka i ett andra gifte tog emot oss vänligt och gästfritt. Vi bjöds på te och prosten gav mig ett vykortsalbum att roa mig med. Jag tyckte att prosten såg ut som en snäll tomte. Besöket resulterade i en mångårig vänskap mellan prostinnan och min mor.

Prostens son i första äktenskapet och två söner i det andra blev officerare. Dottern i andra äktenskapet blev lärarinna vid Tomtebodas blindinstitut. Sonen Bengt blev fil. d:r och slutligen riksantikvarie.

Vid kyrkan låg även klockargården. Här stiftade vi bekantskap med familjen Holmström. Makarna hade fyra barn, som fått namn i bokstavsordning: Aina, som var jämnårig med mig, Bertil ett par år yngre, Cyrus och Dan. De båda sistnämnda var jag inte intresserad av. Däremot blev jag god vän med deras S:t Bernhardstik, Sickan, som var mamma till våra valpar Roy I och II.

Snett emot oss vid Spångavägen bodde fjärdingsman Herman Oländer. Han var utrustad med en betydande embonpoint och enastående kroppsstyrka. När vi skulle resa vår 18 meter långa flaggstång ombads Oländer, Lur och ännu ett par starka karlar att hjälpa till. Öländers insats gjorde susen. Efteråt bjöds på kaffe och konjak, vilket livligt uppskattades.

Villan mitt emot oss ägdes av änkefru Alma Ekelöf, som hade två söner och en dotter. Sonen Gotthard Ekelöf var idrottsintresserad och samlade några jämnåriga till övningar på en en gräsplan bakom villan. Hans mor gav honom rikliga fickpengar. Han satte upp hoppställning med ribbor, köpte en stav, diskus, spjut och kula. Trots att Gotte var fetlagd var han duktig stavhoppare, god spjutkastare och kulstötare och suverän diskuskastare. Det var samma år som olympiska spelen avhölls i Stockholm. Själv var jag för klen i armarna för att utföra de nämnda grenarna med framgång. Mina specialiteter var stående höjdhopp, längdhopp och tresteg. Årskilliga ribbor knäcktes under våra övningar. Då gick vi till "Hem på Landets" materialgård nära banvaktsstugan. Många 50-öringår vandrade från våra fickor in i företagets kassalåda.

I villan intill Ekelöfs hade Karl Wessman sin handelsbod. Namnet var taget efter sjön Väsman i Grangärde i Dalarna varifrån familjen härstammade. Det fanns ännu en handelsbod vid Spångavägen. Den låg på samma sida av vägen som villa Solfrid. Den ägdes av en gammal spångafamilj Zangelin. Det var en synnerligen välskött affär med stor sor-

tering, vilket man knappast kunde säga om Wessmans. Vi handlade minst lika mycket hos Zangelins som hos Wessmans.

På hösten 1914 började konfirmationsläsningen för min syssling Sigfrid Alm. som var pastor i Duvbo. Han var en allvarlig prästman, som tog sin uppgift med stor grundlighet. Läsgruppen bestod av ett 40-tal elever från Solhem, Bromsten m fl platser. Ett par gånger i veckan samlades vi i Solhems skola fram till storförhöret den 30 april 1915. Nattvardsgången ägde rum den 1 maj i en till bristningsgränsen fylld Spånga kyrka. Barnens föräldrar, övriga släktingar och anhöriga hade infunnit sig. När Sigfrids far, roteman Carl Alm, min mors kusin, i sista stund försökte få plats blev han hindrad av kyrkstöten. Detta observerades av min mor som förgrymmad vände sig till denne och sa: "Ska ni köra ut pastorns egen far?" Det hämtades en sol från sakristian och Carl Alm slapp lämna kyrkan.

Min bänskamrat under läsningen i Spångaskolan hette Nils Wahlenberg. Nisse bodde med sin mor i ett rappat hyreshus mitt emot Oländers gård. Huset ägdes av Eriksson i Breda eller Bredabonden som han kallades. Hon försörjde sig och Nisse på tält- och segelsömnad och hade det nog ganska besvärligt. Nisse var brorson till den kända författarinnan Anna Wahlenberg. Jag bytte frimärken med Nisse. Han hade många fina märken som han fått av sin far som var ingenjör i Ryssland.

Något hundratal meter från Spångavägen upp i skogen bodde en annan läskamrat, Rudolf Stenlund, kallad Rulle, och dennes syster. Deras far var postiljon och skötte expeditionen på snälltågen Stockholm-Ludvika-Göteborg. Det var en lång, litet fyllig och ståtlig man i uniform, som man mötte då han med stadiga steg och försedd med en matbox i näven stegade plankgången ned till stationen. Rulles nyssnämnda tre år äldre syster blev med tiden gift med Nisse Wahlenberg. Nisse var road av experiment och kemi. Han blev kemist i Avesta.

Om man följde Spångavägen från vår villa till järnvägen passerade man på höger sida nära Zangelins butik en avtagsväg, som ledde uppför en brant backe till ett villaområde i skogen kallat Solhöjden. Härifrån hade man fin

utsikt över den ståtliga järnvägsstationen och delar av Solhem, som låg på samma sida som stationshuset. Stationsinspektören hette Måns Nilsson, jämnårig med min far och skånefödd liksom han. Jag umgicks flitigt i det gästfria nilssonska hemmet, där det fanns många barn, alla vänliga och sympatiska. En son Carl blev tjänsteman på kommunalkontoret i Spånga och efter inkorporeringen min kollega som inspektör för socialbyrån i Spånga. Yngste sonen Bror var min skolkamrat och mycket gode vän. När jag valts till scoutpatrulledare 1914 utsåg jag honom till min vice. Vi träffades så gott som dagligen omväxlande i varandras hem. Båda samlade frimärken sedan länge och våra samlingar utökades betydligt då hans pappa, som tidigare varit stins och även handhaft posten i Tortuna, gav oss både stämplade och ostämplade lösenmärken som numera är rariteter. Tyvärr avled han vid 27 års ålder efter att ha blivit påkörd av en bil.

Efter pensioneringen flyttade stationsinspektör Nilsson till egen villa, som han låtit uppföra vid Kvarnbacken (numera Stinsbacken).

En yngre kamrat till mig var Gert Harmsen, som också bodde vid Spångavägen i en präktig villa nära järnvägen. På tomten fanns en fabriksbyggnad för Harmsens stenar. Hans far sågs ofta i sin fenomobil, en sorts automobil med tre hjul.

En annan pojke i scoutpatrullen "Katten" var John "Jompa" Johansson vars far Samuel Johansson var "pamp" i municipalsamhället. John och hans syskon Gunnar och Margit antog släktnamnet Sanning, som bars av en farbror. Faderns familj kom från byn Sanna, Kvidinge socken i Skåne. John blev droskägare i Solhem.

En snäll och hygglig kamrat var Torsten Flatow. Hans far var tyskfödd och grundade en välkänd blomsterhandel vid Storkyrkobrinken i Gamla Stan. Han levererade blommor till Slottet och blev kungl. hovleverantör. Han ägde en mycket prydlig villa intill järnvägen och vägen upp till kvarnen. Den yngre brodern Kurt fick anställning hos fadern och övertog senare blomsterhandeln. Torsten blev kamrer i en Stockholmsfirma och gifte sig med klockare Holmströms dotter Aina, som var småskollärarinna i kommunen.

En villa på tomten intill Wessmans handelsbod ägdes av pappan till en av mina skolkamrater i läroverket, Edvard Lagerstam. Fadern var fabrikör och förmögen. Vi hade mycket roligt tillsammans.

Omkring 1918 köpte Erik Silfversparre, född 1982, denna villa av Lagerstams vilka flyttade till Lidingö. Erik och hans betydligt yngre hustru Maj och deras lilla son Lars flyttade in. Med denna familj idkade vi flitigt umgänge. Erik var en kraftig man utrustad med praktiga mustascher. I sina yngre dagar hade han umgåtts flitigt med konstnärer i sin dåvarande bostad på söder i Stockholm. Bland hans tidigare vänner fanns Albert Engström, medaljgravören Svante Nilsson, lutspelare och sångare.

Erik och jag hade mestadels sällskap på spångatåget och flera kvällar i veckan var jag hos honom och spelade bräde. Vi umgicks som jämnåriga kamrater, oaktat han var 28 år äldre. Han var ofta pigg på att slå vad. Vi tävlade om vem som hade lägsta numret på månadsbiljetten. Det gällde att komma först till biljettluckan den dag försäljningen började. Biljetterna hade ett fyrsiffrigt nummer. En dag ville han slå vad om att han hade fått lägsta numret. Vadet ingicks och med triumferande min visade han upp sin biljett, som hade nummer 0001. Men jag vann vadet eftersom min biljett hade nummer 0000!

Våra arbetstider slutade kl 17 alla dagar utom lördagar. Tåget avgick från centralen kl 17.30 och tåget hade så många vagnar att loket nätt och jämnt orkade dra de överfulla vagnarna. Vi skrev till SWB en anhållan att ett extra tåg kl 17.10 skulle insättas. Efter en tid bifölls vår begäran och denna tåglägenhet blev permanent.

I närheten av skolan fanns en damm, som vi använde om vintrarna för att åka skridsko. Genom Solhem flöt Spånga ån. Jag tror att den rann upp i Jakobsbergs närhet, fortsatte genom Järfälla och Spånga och utmynnade i Bällstaviken av Ulvsundasjön vid Sundbyberg. Höst och vår svämmade ån över sina bräddar och lade kringliggande gården under vatten. Vid dessa tillfällen såg det ut som om Bromsten och Spånga låg vid en sjö. Nedanför Värsta gård fanns en åker, som brukades av en man som hette Nissar.

Här hade man på ett ställe utvidgat ån, vars botten var mycket dyig, och gjort en badplats för traktens ungdom. Hit kom barnen för att svalka sig eller lära sig simma. I augusti 1912 kom jag dit för att bada, simma kunde jag redan. Att doppet inte var särskilt lyckat visade sig snart. Så gott som alla insjuknade i scharlakansfeber, som för mitt vidkommande slutade med en mångårig äggvitesjukdom. Jag blev inte fri från sjukdomen förrän 1918. I Barkarby fanns en sjukstuga för epidemiska sjukdomar och det påstods att avloppsvattnet från denna släpptes ut i Spångaån.

De flesta pojkar hade cyklar och vi fick i stället trampa den långa, dammiga och heta vägen till Hesselby för att bada i en vik av Mälaren, som jag vill minnas kallades Kristinaparken. Drottning Kristina påstås ju ha haft jaktpaviljonger och egendomar litet varstans i vårt avlånga land. Vattnet var klart och bra trots närheten till Stockholms stads sopstation vid Riddersvik. Med scouterna besökte vi sopanläggningen och fick se på hur soporna sorterades. Det fanns t o m ett litet museum, där åtskilligt tagits till vara bland soporna.

Medan jag bodde kvar i Spånga öppnades en biograf på vägen mellan Spånga och Bromsten. Den fick namnet "Röda Bio". En gång i veckan besöktes som regel denna. Där visades mest Chaplin-filmer, filmer med Asta Nielsen, Fatty, Ben Turpin och många andra från filmens barndom. Televisionen var ännu inte uppfunnen. Radio började med de knastrande kristallmottagarna, högtalarapparaterna kom senare. När man inte hade gäster eller var bortbjuden och sedan läxorna avklarats, satt man mest inomhus och läste böcker, plockade med frimärken, tecknade och målade tavlor. Utomhusnjena var på sommaren cykelturer, på vintern kälk-, skridsko- och skidåkning.

Innan jag lägger ned pennan vill jag något beröra julkalasen. Det gäller främst de årligen återkommande julgransplundringarna. I dessa deltog som regel ett 20-tal flickor och pojkar som inbjöds till dessa evenemang i varandras familjer. De flesta hade piano eller annat musikinstrument, som trakterades av någon av föräldrarna eller någon spelkunnig äldre bror eller syster.

Det sjöngs, spelades och dansades och lektes "fria på narri" och andra muntrationer. Vi trakterades med mat och dryck och godsaker, äpplen, apelsiner, fikon, russin och mycket annat gott. Kvällen slutades med plundring av granen, som ofta brunbarrig kastades ut på gården under hurrarop. En av mina första jular i Spånga var jag bjuden till ett tiotal familjer.

Så länge föräldrarna levde många år efter det alla barnen lämnat hemmet för att bosätta sig på andra platser, reste vi varje vecka ut till villa Solfrid. Sommartid cyklade vi ut, eljest tog vi tåget. Min första jul som nygift firade jag i det gamla hemmet i sällskap med min tre dagar yngre maka, hennes föräldrar, en syster och mina syskon.

Spånga var en trivsam och lantlig idyll på den tiden. För ett par år sedan for vi med buss till Spånga. När vi kom till kyrkan pågick dop av några barn. Vi presenterade oss för dopförrättaren och klockaren, som efter akten bjöd oss att bese den nuvarande klockargården. Den låg på samma plats som den gamla men var naturligtvis förbättrad och moderniserad. En av den gamle klockaren Holmströms yngsta barnbarn skulle vigas dagen efter vårt besök. Efter kyrkbesöket tog vi en promenad i den närmaste omgivningen. Vi blev beklämda, när vi fick se de många hyreskasernerna, där på "min tid" var lantlig idyll med små torpstugor och lummig grönska. Vi fortsatte landsvägen mot Spånga station, kastade en blick på villa Solfrid, där man klippt ned den förut beskrivna hagtornshäcken. Den nya tiden var ingenting för oss gamla. Vi tog tåget hem.

JUBILEUM SFIRANDET

SPÅNGA FORNMINNES OCH HEMBYGDSGILLE har firat 50-årsjubileum, vilket väl inte någon läsare av Spånga-Bygden kunnat undgå att notera. Vi har ägnat mer än ett helt blad häråt och vid alla jubileumsarrangemang har glädjande många deltagit, varför det kanske kan tyckas onödigt att åter en gång ta till orda om detta, men oaktat det har vi nu tänkt skriva om denna händelse. Dels var ju trots allt inte alla medlemmar med på de olika begivenheterna, dels kan det vara bra med en summering av allt som skedde.

Vi blev ju tvungna att uppskjuta firandet från november 1982, då det borde ägt rum, till våren 1983, men detta förhållande tycks inte ha inverkat på festtidens glädje och intresset för utställning och jubileumshögtid.

Jubileet inleddes med att den stora utställningen SPÅNGA I BILD, som ordnats i Spånga Församlingshus i samarbete med Stockholms Stadsmuseum och Spånga Konst^ förening invigdes med trumpetfanfarer lördagen den 5 mars. Extra festligt blev det genom att en concertinafestival samtidigt anordnats av kyrkoherde Yngve Frykholm i samlingsalen.

Utställningen, som fordrat ett enormt förarbete, pågick efter förlängning till 25 mars. Ingen tidigare utställning i församlingshuset har väckt ett sådant intresse; vi räknar med att minst 2.000 personer besåg den. Och det var mycket uppmärksamma och kunniga besökare. Det hade varit värdefullt om man kunnat spela in och bevara alla dessa kommentarer och berättelser, som spontant avgavs framför skärmarna. Vi fick reda på mycket om gamla Spånga, om personerna på bilderna, om händelser, om bebyggelsen och annat. Tänk om Ni alla som har minnen från det Spånga som varit, ville skriva ner litet av vad Ni minns i all enkelhet och överlämna till Gillet. Det skulle vara en kulturgärning av mått!

Utställningen flyttades sedan till Stockholms Stadsmuseum, tyvärr utan konstutställningsdelen. Möjligen kommer våra nio skärmar att i höst ställas upp i Storgården i Akalla.

Gillets årsmöte med jubileum firades den 13 mars, också i Spånga församlingshus. Västerorts Spelmanslag gav ett festligt anslag med sin alltid lika välspelade musik. Jubileumstal hölls av Gillets ordförande. Huvudtalare var Skansens nya chef Eva Nordenson, som mycket intressant skildrade friluftsmuseernas framväxt - ännu en fin svensk uppfinning! Hennes föredrag uppskattades av de över hundra åhörarna.

Hembygdsföreningarna i vårt grannskap hade i glädjande grad anammat våra inbjudningar och uppvaktade oss på olika sätt. Gillet tog också tillfället i akt att tacka några medlemmar, som genom sitt oegennyttiga arbete för Gillet under många år bidragit till dess framgång, genom att till dem utdela vår hedersnål. Sålunda fick - tyvärr postumt - Evert Eriksson en nål som hans efterlevande i hans ställe mottog. Vi är honom tack skyldig för stora insatser och beklagar att vi inte fick tillfälle att hylla honom personligen. Vidare överlämnades till Karin Jonsson, Nils Forsberg och Märta-Greta Tauberman vår hedersnål under varma applåder.

Festen avslutades som sig bör med kaffe och jubileumstårta. Ja, se det var en riktig fest, skulle kanske H.C. Andersen ha sagt om han varit med!

Slutligen bör kanske nämnas alla de skrifter som vi gett ut med anledning av jubileet och som presenterades hösten 1982. Främst bland dessa är ju Sockenstämmoprotokollen, som rönt stort intresse. Boken finns nu på biblioteken i Spånga liksom i skolorna, församlingshusets bibliotek m fl platser. Den kan köpas i bokhandeln, i Mellangården och direkt hos Gillet.

Ja, jubileum är arbetssamt men också stimulerande och roligt. Det är nu styrelsens förhoppning att vi skall kunna ta till vara allt intresse som visats och fortsätta att vara en allt mer kunskapsgivande och -insamlande förening, där allt fler och fler Spångabor känner sig hemma och på olika sätt vill bidra till vår gemensamma trevnad.

Spånga i augusti 1983

Jane Hamlton

GILLET

har fått många nya medlemmar i 50-årspresent! Utställningen SPÅNGA I BILD blev ju en verklig publikmagnet och tidigare under 1983 gjorde vi reklam för Gillet i Kista Centrum. Vidare har våra trycksaker tilldragit sig ökat intresse för vår verksamhet.

Vi försöker hålla vårt adressregister dagsfärskt, men inte alltid har vi tid och tillfälle att ändra fram och tillbaka med familjemedlemmars förnamn. En del medlemmar har betalat den extra "femman" för en familjemedlem men inte uppgett namnet på vederbörande. Andra betalar avgift för två det ena året, nästa år för en, återigen för två året därpå. Vi är glada för alla femmor men det kanske inte alltid slår igenom i adresseringen. Var lugn för att kassören bokför inkomsten!

Numera har vi nya inbetalningskort med plats för flera uppgifter under "meddelande till betalningsmottagaren", och då skall vi lättare kunna notera adress- och andra ändringar.

ÅRSAVGIFTEN är 25 kronor och därefter 5 kronor för ytterligare familjemedlem. SPÅNGAS-BYGDEN, vårt medlemsblad, sändes till varje helbetalande medlem.

SPÅNGA FORNMINNES- OCH HEMBYGDSGILLE

Box 8071, 163 08 SPÅNGA Postgirokonto 26 50 62 - 0

Ålderman	Jane Hamilton	36 22 70
Skriftvårdare	Erik Svedin	36 62 93
Kassavårdare	Hans Lindbergh	760 87 21
Redaktion för	Sixten Källberg	36 41 09
SPÅNGA-BYGDEN	Karin Jonsson	36 00 23
	Lars Nahlbom	760 37 27